

assignatura: ANÀLISI I GESTIÓ DEL MEDI AMBIENT II (*àmbit socio-econòmic*) (tots els grups)

trets:

codi	tipus	crèdits	cicle	quadrimestre
21679	optativa	5	2	1

horaris:

grup	contingut	dies	horari	aula	professor (despatx)
1	teoria-pràct.	dv	11.30-14.30	34	Rufí Cerdan (7)
2	teoria-pràct.	dv	16.30-19.30	34	Rufí Cerdan (7)

Descripció:

El tema conductor de l'assignatura són els boscos i la planificació territorial. S'ha escollit el bosc com a tema central i eix conductor d'aquesta assignatura que es proposa aprofundir en els aspectes socio-econòmics com a components principals dels problemes ambientals.

El bosc actual, amb el seu estat, usos i amenaces, és conseqüència de l'acció antròpica, principal factor històric en la transformació dels nostres paisatges. Es pretén que l'alumne/a disposi d'elements d'informació i tècniques de planificació aptes per a una gestió racional dels nostres boscos. Es vol introduir l'alumne/a en el coneixement bàsic dels nostres boscos des de diferents perspectives científiques, tècniques i socials, alhora que es practicarà amb eines genuïnament geogràfiques o prestades d'altres ciències, habilitats tècniques per a l'ordenació de les finques forestals i per a la gestió global dels usos del bosc.

Es farà una aproximació fisiognòmica per a diferenciar les comunitats vegetals. També s'abordarà el tema des d'una perspectiva silvícola per a valorar les capacitats i les tècniques dels aprofitaments forestals. S'encararà l'objecte d'estudi des d'una perspectiva social i econòmica per a valorar el desfasament entre la valoració crematística que fa el mercat dels productes forestals i la inversió necessària per a garantir l'acompliment de la funcionalitat econòmica, social i protectora dels boscos. Es valorarà la necessitat de trobar mecanismes per a internalitzar en l'economia forestal les externalitats positives que generen els boscos.

Finalment es coneixerà la problemàtica dels incendis forestals, principal amenaça dels nostres boscos, en la seva vessant tècnica i organitzativa, però també en la seva dimensió social.

temari:

1 EL BOSC ÉS VIDA

- 1.1 L'estimació per la natura: valor moral i social creixent i necessari.
- 1.2 El bosc viu i divers: aproximació naturalista
- 1.3 Els nostres boscos: caracterització dels nostres paisatges vegetals.
- 1.4 Evolució dels boscos als Països Catalans
- 1.5 El funcionament del bosc: el bosc, ecosistema tipus
- 1.6 Funció ecològica del bosc
- 1.7 Usos econòmics del bosc
- 1.8 Usos socials del bosc

2 LA GESTIÓ DEL BOSC

- 2.1 Figures bàsiques de planejament territorial
- 2.2 Evolució de la política forestal: la qüestió crítica de la propietat.
- 2.3 El marc legal: Llei Forestal de Catalunya, Pla General de Política Forestal.
- 2.4 Figures específiques de planificació per als boscos: Plans dasocràtics i Plans d'Ordenació.
- 2.5 El Pla de Gestió i Millora de Finques Forestals
- 2.6 Nocions bàsiques de silvicultura.

3 ELS INCENDIS FORESTALS

- 3.1 L'incendi forestal, fenòmen biològic: aproximació ecologista
- 3.2 L'incendi forestal, fenòmen físic: l'aproximació del enginyers.
- 3.3 Distribució espacial-temporal dels incendis.
- 3.4 Les causes immediates
- 3.5 Les causes estructurals de l'increment descontrolat del fenomen dels incendis forestals.
- 3.6 Sistemes de lluita contra els incendis forestals a l'àrea mediterrània.
- 3.7 El sistema català de lluita contra els incendis forestals, participació social i poca planificació.
- 3.8 Eines de planificació en la lluita contra els incendis forestals.

- bibliografia:**
- tema 1:**
- BRAUN-BLANQUET, J. *Fitosociología. Bases para el estudio de las comunidades vegetales*, Ed. H. Blume, Madrid 1979.
 - CUCCO, M.LL, *Mecanismes de Regeneració*. pag. 42-62. Revista Cuaderns d'Ecologia Aplicada. N.10. Barcelona 1989.
 - DDAA *El repte indefugible, debats mediambientals a la fi del mil.Lenni*, Beta editorial, Barcelona, 1992.
 - DE BOLOS, M, *La vegetación. en Geografía General de España*. Ariel. Barcelona. 1989.
 - FOLCH R. *La vegetació dels Països Catalans*, Memòria Institutió Catalana d'Història Natural 10, Ed. Ketres, Barcelona, 1981.
 - FOLCH R., FRANQUESA T., *Vegetació*, Vol 7 de la "Història Natural dels Països Catalans". Ed. Encyclopédia Catalana. Barcelona, 1986.
 - FOLCH R., *Vers una necessària conspiració civil socio-ecològica*, Revista Medi Ambient N° 1, Generalitat de Catalunya. 1991.
 - GONZÀLEZ BERNALDEZ F. *Ecología y Paisaje*, Ed. Blume Barcelona 1981.
 - GORE A., *La Tierra en juego*, traducció castellana de *Earth in the Balance* de 1992, Emecé editores, Barcelona, 1993.
 - MARGALEF R. *Perspectivas de la teoría ecológica*, Barcelona, Blume, 1978.
 - MARGALEF R, *Ecología*, Barcelona, Planeta, 1983.
 - MARTINEZ ALIER J. I SCHLUßPBMANN K., *La ecología y la economía*, México, Fondo de Cultura Económica, 1991.
 - MEADOWS H. & L., RANDERS J. *Mas allá de los límites del crecimiento*, traducció castellana de *Beyond the limits* de 1992, Círculo de Lectores. Madrid. 1992.
 - TERRADES, J. *Característiques de la resposta als incendis en els ecosistemes mediterrànis*. Cuaderns d'Ecologia Aplicada N.10 Barcelona. 1989
 - UICN, PNUMA, WWF *Cuidem la Terra: Una estratègia per viure de manera sostenible*. Resum editat pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, juny de 1992.
- tema 2:**
- CENTRE DE LA PROPIETAT FORESTAL *Apunts de silvicultura 1*, Torreferrussa, Santa Perpètua de Mogoda, 1992.
 - CENTRE DE LA PROPIETAT FORESTAL *Curs sobre redacció del Pla tècnic de gestió i millora de finques forestals*, Torreferrussa, Santa Perpètua de Mogoda, 1992.
 - FOLCH, R, i altres. *Natura, ús o abús?, llibre blanc de la gestió de la Natura als Països Catalans*. Barcino. Barcelona. 1988.
 - MIRALLES J. & SERVEI D'ORDENACIÓ I GESTIÓ FORESTAL, *La gestió del bosc a Catalunya*, Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya. 1990.
 - PARÉS E. i GUISAN S., *Perspectives històriques sobre la política forestal de Catalunya*, Diputació de Barcelona, 1981.
 - La VOLA, *El bosc, producció i conservació*, Centre de la Propietat Forestal, 1993.
 - La VOLA, *El bosc, un ecosistema i un recurs*, Eumo editorial 1994.
- Fonts estadístiques:**
- DARP Estadístiques Agràries i Pesqueres 1992.
 - INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens Agrari de 1989*.
 - INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, Estadística Comarcal i Municipal 1992.
 - INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, Anuari estadístic de Catalunya 1992.
- Planificació:**
- DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES de la Generalitat, *Proposta de Pla General Territorial de Catalunya*, 1993.
 - DEPARTAMENT D'AGRICULTURA RAMADERIA I PESCA de la Generalitat, *Pla d'Espais d'Interés Natural*, 1993.
 - DEPARTAMENT D'AGRICULTURA RAMADERIA I PESCA, DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ, de la Generalitat, *Prevenció i Extinció d'incendis forestals, campanya 1994* (INFOCAT).
- Legislació:**
- Llei 23/1983 de política territorial.
 - Llei 6/1987 d'organització comarcal de Catalunya.
 - Llei 6/1988 forestal de Catalunya.
 - Decret 63/1988 de 28 de març, que estableix mesures de prevenció d'incendis forestals.
 - Decret 357/1989 de 19 de desembre, que estableix el funcionament del Fons Forestal de Catalunya.

Decret 35/1990 de 23 de gener, que fixa la unitat mínima forestal.

Ordre de 10 de juny de 1988, per la qual s'aprova el reglament de les Unitats de Voluntaris Forestals de Catalunya.

Ordre de 10 de juny de 1991, que fixa les instruccions generals per la redacció, aprovació, revisió dels PTGMF aplicats en terrenys forestals de titularitat privada de Catalunya.

Ordre de 10 de juny de 1991, i Ordre de 29 de juny de 1993 que contenen els Programes d'ajuds a l'aforestació, reforestació i les accions de desenvolupament i aprofitaments forestals.

- tema 3:
- ANGAS. F, *Jornada Tècnica sobre el Pla Bàsic contra els Incendis Forestals*. Bellaterra. 1985.
- BARDOLET. J, *Els Plans Bàsic Municipals contra els Incendis Forestals*. pag. 45-54 de *La prevenció dels Incendis Forestals*. Diputació de Barcelona. 1989.
- BRADSHAW. W. *Variables en la Prevenció dels Incendis Forestals, la aplicació al territori dels U.S.A.* pag. 7-14 *La Prevenció dels I.F.* Diputació de Barcelona. 1989.
- CASAS. J.M, *L'experiència de l'associacionisme per la lluita contra els I. F. a Catalunya: L'Agrupació de Defensa Forestal "Natura Viva". La Prevenció dels I.F.* Diputació de Barcelona. 1989.
- CASTELLO. J.I, *Aspectos legales i econòmicos del I.F.* pag. 63-70 *Cuadernos de Ecología Aplicada. N.1* Barcelona. 1987.
- CE, *DOCE N° 312*, dee 3/12/91.
- CERDAN. R., i SALA. M, *Las A.D.F., resultados de una nueva estrategia en la lucha contra los incendios forestales*, Conferencia sobre protección contra Incendios Forestales, Madrid, 10-11 de diciembre 1991.
- CERDAN R, *La lluita contra els incendis forestals a Catalunya i l'Estat espanyol a Treballs de la Societat Catalana de Geografia N°31*, Barcelona, 1991, pàgs. 37-66.
- DE BOLOS. O, i altres. *Propostes per una acció preventiva contra els I.F.*, Generalitat de Catalunya 1983.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Col.laboració del municipi en la redacció dels Plans Bàsics de Lluita contra els I.F.* Barcelona. 1985.
- DIPUTACIÓN GENERAL DE ARAGÓN, *Plan de prevención, detección y extinción de incendios forestales 1992*, Curso Superior de lucha contra incendios forestales, C.I.H.E.A.M. Saragossa- Segovia, maig 1992.
- Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvament de Catalunya. *Pla de Coordinació per la Lluita contra els I.F. a Catalunya*. Barcelona 1983.
- Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvament de Catalunya. *Pla Bàsic Municipal de Lluita contra els I. F., exemple de redacció*. Barcelona 1983.
- Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvament de Catalunya. *Reunió Informativa sobre Prevenció i Extinció d'I. F.* Barcelona 1986.
- FOLCH. R, *El Incendio Forestal, fenòmeno biològico.* pag. 7-32. Cuadernos de Ecología Aplicada. N.1. Barcelona 1976.
- LEONE. V., *Problemas para establecer una organización eficiente contra incendios forestales*, Conferencia sobre protección contra Incendios Forestales, Madrid, 10-11 de diciembre 1991.
- MAPA, *Orden de 18 de febrero de 1992*, BOE 21/2/92.
- MAZA. A, *Els Plans Municipals de Prevenció contra els I.F.* pag. 67-72 Revista "Arrels". Diputació de Barcelona. 1987.
- MAZA. A, *El Programa de Prevenció dels I. F. de la Diputació de Barcelona.* pag. 23-45 de *La Prevenció dels I.F.* Diputació de Barcelona. 1989.
- NUNES. J., *Una tradició de renovació metodològica: notes sobre el IV Col.loqui de Geografia Quantitativa*, Documents d'Anàlisi Geogràfica N° 18, Bellaterra, 1991, pàgs. 82-83.
- ROBERT. F. *Els incendis forestals a catalunya, lluita integrada*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1991.
- TULLA A., *Sistemas de Información local en las áreas rurales*, Departament de Geografia U.A.B., Bellaterra, 1991.
- SALAS J. i CHUVIECO E., *¿Dónde arderá el bosque?, previsión de incendios forestales mediante un SIG*, Revista del departamento de Geografía de la Universidad de Alcalá de Henares. 1990.
- VELEZ. R., *Los incendios forestales y la política forestal*, Area Defensa contra Incendios Forestales ICONA, Conferencia sobre protección contra Incendios Forestales, Madrid, 10-11 de diciembre 1991.
- VELEZ. R., *Los incendios forestales en España*, Ecología, Fuera de Serie N°1, 1990, pág. 213-221.

VILLAMUERA. M.A, FARRERO. A, *Els Plans d'acció contra els I.F. a l'àrea MAB6 (alts Pirineus)* pag. 59- 72. *La prevenció dels I.F.* Diputació de Barcelona. 1989.

ZARRAGA. J.L, *Los Incendios Forestales y las actitudes de la población de las comarcas afectadas*, Servicio de Estudios del I.A.R.A., Sevilla, 1990.

avaluació: La qualificació de l'assignatura resultarà de:

- 1 la realització de pràctiques a classe
- 2 la realització d'un treball de curs
- 3 una prova individual

observacions: 1 El contingut d'aquesta assignatura coincideix majoritàriament amb la part impartida pel mateix professor dins de l'assignatura Geografia Física Aplicada el proppassat curs 1994/95, per la qual cosa el departament aconsella a aquelles persones que hagin cursat l'assignatura suara esmentada que s'abstinguin de matricular-se d'aquesta enguany.

- 2 Tots els temes s'orientaran a una dimensió pràctica relacionada amb la planificació. El treball de classe, a base d'exposició teòrica i pràctiques, serà complementari del treball de camp, imprescindible per a l'elaboració d'un treball pràctic que consistirà en la redacció d'un Pla de Gestió i Millora d'una finca forestal. El treball es podrà realitzar en grups de tres alumnes com a màxim. Es faran altres pràctiques individuals de cartografia temàtica amb eines informàtiques.